

Θρύλοι, για την Άλωση της Πόλης.

/ [Γενικά Θέματα](#)

Φωτο:kifisiotikanea.wordpress.com

Ο μαρμαρωμένος βασιλιάς.

Ο λαοφιλέστερος θρύλος έχει να κάνει με το τελευταίο αυτοκράτορα που μαρμάρωσε μέσα στο ναό της Αγίας Σοφίας. Η παράδοση πέρασε από στόμα σε στόμα αμέσως μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης. Όταν η Πόλη πέρασε στα χέρια των Τούρκων, ο λαός δεν μπορούσε να πιστέψει ότι ένα τέτοιο κτίσμα έχει περιέλθει σε μουσουλμανικά χέρια. Διέδωσαν λοιπόν ότι ο βασιλιάς κρύφτηκε πίσω από μία κολόνα του ναού της Αγίας Σοφίας, χάθηκε μέσα στους διαδρόμους και παρέμεινε κρυμμένος εκεί. Οι ώρες αναμονής τον **“μαρμάρωσαν”**. Είναι γεγονός ότι κανείς δεν βρήκε το πτώμα του τελευταίου υπερασπιστή, του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου. Χάθηκε και πίστεψαν ότι Άγγελος Κυρίου το έκρυψε και το μαρμάρωσε. Κάποτε θα έρθει η ώρα που πνοή Θεού θα του δώσει δύναμη και ζωή ξανά και όλα θα ξαναγίνουν από την αρχή. **Η Πόλη θα είναι και πάλι ελεύθερη.**

Ο παπάς της Αγίας Σοφίας.

Ένας άλλος θρύλος ιδιαίτερα αγαπητός είναι ο θρύλος του παπά της Αγίας Σοφίας. Η παράδοση λέει ότι την ώρα που οι Τούρκοι έμπαιναν στην εκκλησία, ο παπάς διέκοψε τη λειτουργία και κρύφτηκε πίσω από το ιερό. Σε εκείνο το σημείο που κρύφτηκε ενώ υπήρχε μία πόρτα, “ως δια μαγείας” η πόρτα έγινε τοίχος τον οποίο κανείς και ποτέ δεν κατάφερε να σπάσει από τότε. Ούτε οι Τούρκοι, ούτε οι Έλληνες μάστορες τους οποίους έφερναν για αυτό το σκοπό δεν μπόρεσαν να γκρεμίσουν τον τοίχο. Ο θρύλος καταλήγει ότι όταν η Αγία Σοφία ξαναγίνει ελληνική εκκλησία, τότε ο παπάς θα βγει από το ιερό και θα ολοκληρώσει την ημιτελή λειτουργία του.

Η κρύπτη της Αγίας Σοφίας

Ενα «μυστικό» δωμάτιο στην Αγία Σοφία της Κωνσταντινούπολης αποκαλύπτεται τώρα ως «θυρανοίξια» του κρυφού ιερού όπου είχε καταφύγει στις 29 Μαΐου 1453 ο βυζαντινός ιερέας για να συνεχίσει τη θεία λειτουργία που είχε διακοπεί στον κύριο Ναό της Αγίας Σοφίας. Η ανακάλυψη οφείλεται στον καθηγητή του Πανεπιστημίου της Βιέννης Πολυχρόνης Ενεπεκίδης. Το ξεχασμένο δωμάτιο εντοπίστηκε όταν η νέα διευθύντρια του Μουσείου της Αγίας Σοφίας Ζαλέ Ντεντέογλου ρώτησε αν υπάρχει χώρος που να μην έχει ανοιχτεί και διέταξε να παραβιάσουν την κλειδαριά του συγκεκριμένου χώρου, αφού δεν υπήρχε κλειδί της πόρτας. Αποκαλύφθηκε τότε πως το δωμάτιο που δεν είχε ανοιχτεί από το 1968, υπήρξε εργαστήριο του Γκάσπαρο Φοσάτι (1809 - 1883), ο οποίος ακολουθώντας την εντολή του Σουλτάνου, αναστήλωσε πλήρως το μνημείο στη διάρκεια της περιόδου 1847 - 1849. Η έρευνα του καθηγητή Πολυχρόνη Ενεπεκίδη καταδεικνύει ότι ο Φοσάτι είχε απλώς μετατρέψει επιδέξια σε γραφείο του την κρύπτη που του είχαν υποδείξει οι Έλληνες φίλοι του στην Πόλη. Η κρύπτη, μία από τις πολλές του μεγάλου ναού, ήταν το κρυφό εκείνο ιερό όπου συνεχίστηκε από τον ιερέα η διακοπέισα ιεροτελεστία, και όταν τελείωσε έκλεισε η πόρτα της κρύπτης και θα άνοιγε, κατά την παράδοση, όταν και πάλι Έλληνες θα ήταν οι ιερείς και το εκκλησίασμα.

Οι Ρωμιοί δεν θεώρησαν ποτέ οριστικό το γεγονός της Άλωσης της Πόλης από τα «αγαρηνά σκυλιά». Γι' αυτό αμέσως σχεδόν μετά την πτώση της Βασιλεύουσας άρχισαν να δημιουργούνται θρύλοι και παραδόσεις που συντηρούσαν την ελπίδα του Γένους, όχι μόνο για την ανάκτηση τη Κωνσταντινούπολης αλλά όλης της παλιάς Αυτοκρατορίας από τον Τουρκικό ζυγό. Ακολουθούν οι πέντε πλέον διαδεδομένοι.....

ΤΑ ΔΙΣΚΟΠΟΤΗΡΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑΣ

Την ώρα που ακούονται έξω από την Αγία Σοφία φωνές «οι Τούρκοι! – οι Τούρκοι!», ο πρωτόπαπας βγαίνει από την στοά της εξομολογήσεως. Αποβραδής κοινώνησε τον Αυτοκράτορα κι ως το πρωί εξομολογούσε. Όπως βγήκε ψηλός, ηλιοκαμένος, μ' άσπρα γένια και φρύδια παχιά, νόμιζες πως ένας άγιος ξεκόλλησε από τον τοίχο. Και για μια στιγμή, όταν είδε το πλήθος γονατιστό να τρέμει, κιτρίνισε σαν το φλουρί, σαν να τον κτύπησε βόλι. Κοντοστάθηκε, σφόγγισε τα δάκρυα και προχώρησε στην εκκλησία. Ο ναός, ο άμβωνας, ο σωλέας και τα περιστύλια ήταν γεμάτα κόσμο. Τα φώτα, οι πολυέλαιοι, οι κανδήλες ήταν αναμμένα...

Για τελευταία φορά έλαμπε στην Ανατολή το μεγαλείο της Χριστιανοσύνης. Έλαμπε η θαυμάσια αρχιτεκτονική του Ανθέμιου και Ισιδώρου. Έλαμπε ο αφάνταστος πλούτος, που εσκόρπισεν ο Ιουστινιανός, για να νικήσει τον Σολομώντα. Κι από μακριά έφταναν του τρόμου οι φωνές:

«Οι Τούρκοι! Οι Τούρκοι!»...

Οι πολυέλαιοι από κρύσταλλα ασημοδεμένα, τα πελώρια μανουάλια, σαν γίγαντες φωτοβόλοι, οι ποικιλόχρωμες κολόνες, τα χρυσά μωσαϊκά, όλα έλαμπαν για τελευταία φορά. Και ψηλά οι ελαφρύτατες γραμμές, γεμάτες ευγένεια, γεμάτες χάρη, αγκάλιαζαν, σαν σχέδιο ενάερης κολόνας, τον πελώριο τρούλο. Ω! όπως ήταν ο τρούλος θαυμάσιος στους γύρους, νόμιζες πως ζητούσε να πλανέψει σ' έναν άλλο κόσμο τους χριστιανούς την ώρα της θυσίας!

Ο πρωτόπαπας έκαμε τρεις σταυρούς και μπήκε στο ιερό. Επάνω στην Αγία Τράπεζα, σα να ήταν κρεμαστός ουράνιος θόλος, το Κιβώτιο. Στήριζε τα τέσσερα χρυσά του πόδια στις τέσσερις γωνίες και απ' εμπρός πρόβαλε ένα ωραίο τόξο. Ένας σταυρός χρύσιζε στην κορυφή του και μέσα από τον θόλο του κατέβαινε άσπρο περιστέρι, η Περιστερά του Αγίου Πνεύματος.

Ο πρωτόπαπας βγάζει από τα σπλάχνα της Περιστεράς τα Δισκοπότηρα, τα σκέπασε με μεταξωτό, που λέγεται Αέρας, τα πήρε κι έφυγε. «Μη δότε τα Άγια τοις κυσίν», σκέφτηκε...

Σαν αρχαίο ελληνικό αγγείο, όλο από χρυσάφι, λίγο κοντό, με δυο όμορφα χερούλια και με πλευρές καμπύλες, τέτοιο ήταν το Ιερόν Ποτήριον. Το στόμα του τριγύριζε διπλή γραμμή σε ρυθμό μαιάντρου. Και στην πρόσοψη είχε το Χριστό σε κολυμπήθρα, από παράσταση αρχαία.

Ο ιερός Δίσκος ήταν από χρυσάφια καλοδουλεμένο. Στο κέντρο ο Μυστικός Δείπνος του Κυρίου. Και γύρω πολύτιμα πετράδια. Ο πρωτόπαπας έριξε μια ματιά στη θάλασσα, ανασκουμπώθηκε κι έσπρωξε με τέτοια δύναμη το караβάκι, που γλίστρησε ως τον γιαλό. Μπήκε μέσα, άνοιξε πανί και κράτησε το τιμόνι γραμμή για την Βιθυνική παραλία.

Ο αντίλαλος της Πόλης εξακολουθούσε...

«Οι Τούρκοι! Οι Τούρκοι!... ».

Μια τρικυμία σηκώθηκε τρανή. Το караβάκι σαν τσόφλι χοροπηδούσε στα κύματα επάνω. Στην Πόλη φλόγες και καπνοί παντού. Στ' αυτιά ο αέρας έφερνε μια άγρια αντήχηση από τρόμο, από δαρμούς, από παρακάλια, από ξεψυχημό, από βογκητά θανάτου...

Ω! Πόλη, με τα βασιλικά σου, με τους ιπποδρόμους σου, με τις ακαδημίες των τεχνών σου! Χριστιανοσύνη που edίδαξες στον κόσμο την αλήθεια. Χιλιόχρονη ιστορία του πολιτισμού που σβήνεις. Εργάτες του νου που γενήκατε φυγάδες και δούλοι.

Ανθρώπινα έργα, που ζηλέψατε αθανασία και γενήκατε ερείπια. Μεγαλεία περασμένα. Αρματα νίκης που περνούσατε την Χρυσόπορτα. Βασιλείς με τις χρυσές κορόνες. Γεννήσεις και θάνατοι σβησμένοι για την πρόοδο. Μνημεία, που μέσα στην καταστροφή εμείνατε χωρίς μορφή, χωρίς όνομα. Άπειρες μέρες εκμηδενισμένες. Να! παίρνει τη σκόνης σας ένας ανθρώπινος ανεμοστρόβιλος και την σκορπίζει στους τέσσερις ανέμους!

Η Δύση του ηλίου χρωμάτισε τον ουρανό κόκκινο, σαν αίμα. Σημάδι της φρίκης. Ο άνεμος εξακολουθούσε να φυσά κι ο ανεμοστρόβιλος σάρωνε την Προποντίδα.

Σκοτείνιασε. Το σκοτάδι σκέπασε τον ουρανό, την Πόλη. Κι από τη θάλασσα μακριά ανέβαινε αιμοσταγμένος του φεγγαριού ο δίσκος. Κόκκινος, σαν τα μάτια του φονιά.

Ολόρθος στο καράβι ο πρωτόπαπας κάρφωσε στον ουρανό τα μάτια του και είδε – ω φρίκη! – το φονικό φεγγάρι να στέκεται ακίνητο στον τρούλο της Αγίας Σοφίας. Και είδε να μαυρίζει, να μαυρίζει ο μισός δίσκος. Αρχαία προφητεία έλεγε: «θα

είναι πανσέληνος. Έκλειψη θα γίνει. Και η Πόλη θα πέσει!»...

Ο πρωτόπαπας περιχύθηκε με κρύο ιδρώτα. Έβλεπε μια τον σταυρό στον τρούλο της Αγίας Σοφίας και μια το μισοφέγγαρο. Το караβάκι χοροπηδούσε στα κύματα της θάλασσας. Χίλια κομμάτια έγινε το μικρό πανί του. Κι ο αέρας βούιζε σα θρήνος στο κατάρτι του.

Ο πρωτόπαπας έβαλε τις τελευταίες του προσπάθειες. Στο στήθος του κρατούσε σφιχτά τα Δισκοπότηρα. Κι ενώ θωρούσε πέρα την Αγία Σοφία, δε βλέπει το σταυρό... Βλέπει μισοφέγγαρο...

Αμέσως άνοιξαν τα μεσουράνια. Ένα φως γλυκύτατο απλώθηκε. Άγγελος Κυρίου φάνηκε κι άρπαξε τα Δισκοπότηρα.

Μην ήταν θαύμα; Η θάλασσα άνοιξε στόμια και κατάπιε τον πρωτόπαπα. Γαλήνη! Το τρομερό στοιχείο ησύχασε. Και σαν να ήταν Φώτα κι άγιασε την θάλασσα σταυρός...

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΠΟΥ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΝΑ ΚΥΛΑΕΙ

Οι περισσότεροι τοπικοί θρύλοι για την άλωση της Κωνσταντινούπολης μοιάζουν σε ένα σημείο: όλοι δείχνουν ότι ο χρόνος σταμάτησε με την κατάληψη της ιερής πόλης της Ορθοδοξίας από τους άπιστους Τούρκους και ότι η τάξη στον κόσμο θα επανέλθει με την ανακατάληψη της Βασιλεύουσας από τους Έλληνες. Έτσι, και στην Ήπειρο υπάρχει μια αντίστοιχη λαϊκή δοξασία.

Συγκεκριμένα, ένα πουλί φέρνει την αναγγελία της πτώσης της Πόλης σε μια ομάδα βοσκών που εκείνη τη στιγμή ποτίζουν τα κοπάδια τους σε ένα ποτάμι. Ο θρύλος λέει ότι στο άκουσμα της φοβερής είδησης τα νερά του ποταμίου σταμάτησαν να κυλάνε, αφού και το φυσικό στοιχείο θεώρησε ότι η πτώση της Κωνσταντινούπολης ήταν κάτι το ανήκουστο. Το ποτάμι θα συνεχίσει και πάλι να κυλάει, μόλις απελευθερωθεί η Πόλη, συνεχίζει ο λαϊκός θρύλος...

ΟΙ ΚΡΗΤΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ

Έναν από τους πύργους των τειχών της Πόλης τον υπεράσπιζαν τρία αδέρφια, άρχοντες Κρητικοί που πολεμούσαν με το μέρος των Βενετών (η Κρήτη τότε ήταν κάτω από την κυριαρχία των Βενετών).

Μετά την πτώση της πόλης τα τρία αδέρφια και οι άντρες τους εξακολουθούσαν να πολεμούν και παρά τις λυσσώδεις προσπάθειες τους οι Τούρκοι δεν είχαν κατορθώσει να καταλάβουν τον πύργο.

Για το περιστατικό αυτό ενημερώθηκε ο Σουλτάνος και εντυπωσιάστηκε από την παλικαριά τους. Αποφάσισε, λοιπόν, να τους επιτρέψει να φύγουν με ασφάλεια από τον πύργο και να πάρουν ένα καράβι με τους άντρες τους και να γυρίσουν στην Κρήτη.

Πραγματικά η πρόταση του έγινε δεκτή με τη σκέψη ότι έπρεπε να μείνουν ζωντανοί για να πολεμήσουν να ξαναπάρουν τη Βασιλεύουσα πίσω από τους απίστους. Έτσι οι Κρητικοί επιβιβάστηκαν στο πλοίο τους και ξεκίνησαν για το νησί τους.

Το πλοίο δεν έφτασε ποτέ στην Κρήτη και ο θρύλος λέει ότι περιπλανιούνται αιώνια στο πέλαγος μέχρι τη στιγμή που θα ξεκινήσει η μάχη για την ανακατάληψη της Πόλης από τους Έλληνες. Τότε το πλοίο των Κρητικών θα τους ξαναφέρει στην Κωνσταντινούπολη για να πάρουν και αυτοί μέρος στη μάχη και να ολοκληρώσουν την αποστολή τους και το ελληνικό έθνος να ξανακερδίσει την Πόλη.

ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΝΤΑΝ

Όταν οι Τούρκοι μπήκαν στην Πόλη ξεκίνησαν να καταστρέφουν τις εκκλησίες και τα μοναστήρια. Στην Αγία Σοφιά είχε καταφύγει πολύ λαός, κυρίως γυναικόπαιδα, για να αποφύγουν τον θάνατο.

Όμως η παρουσία τους εκεί δεν τους έσωσε, καθώς φανατισμένοι από τους δερβίσηδες μωαμεθανοί μπήκαν στην εκκλησία και άρχισαν να σφάζουν αδιακρίτως όποιον έβρισκαν μπροστά τους. Ο σωρός των πτωμάτων έφτασε τα δέκα μέτρα. Όταν μάλιστα ο Σουλτάνος Μωάμεθ προσπάθησε να μπει στο ναό το άλογο του σκόνταψε πάνω στα πτώματα.

Με την οπλή του το άλογο άφησε ένα σημάδι στην κορυφή ενός στύλου, το οποίο σώζεται μέχρι σήμερα. Τις πιο πολλές εικόνες και τοιχογραφίες της Αγία Σοφιάς τις κατέστρεψαν οι Τούρκοι.

Όταν, όμως, οι άπιστοι εισβολείς έφτασαν στον εξώστη - γυναικωνίτη και ένας τσαούσης (Τούρκος αξιωματικός) προσπάθησε με έναν πέλεκου να καταστρέψει μια τοιχογραφία της Παναγίας που κρατά στα χέρια της τον Ιησού μωρό, έγινε το θαύμα.

Τη στιγμή που ο Τούρκος προσπάθησε να καταφέρει το πρώτο χτύπημα στην τοιχογραφία κεραυνοβολήθηκε κι έπεσε νεκρός. Τη θέση του πήρε ένας άλλος Τούρκος, αλλά την ίδια στιγμή κι εκείνος είχε την ίδια τύχη. Οι υπόλοιποι

βάρβαροι πανικοβλήθηκαν απ' το πρωτόγνωρο γι' αυτούς θαύμα και γεμάτοι τρόμο, αλλά και σεβασμό εγκατέλειψαν την ανόσια προσπάθεια τους.

Η συγκεκριμένη τοιχογραφία σώζεται μέχρι σήμερα στον δεξιό εξώστη της Αγία Σοφιάς.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Όταν οι Τούρκοι μπήκαν στη Βασιλική Εκκλησία, ένας ιερέας τελούσε τη θεία Λειτουργία. Βλέποντας τους άπιστους να μπαίνουν, δε σκεπτόταν παρά πώς να σώσει από τη βεβήλωση τον ιερό άρτο και το πολύτιμο Αίμα του Χριστού. Ανέβηκε, λοιπόν, βιαστικός στον Άμβωνα, κρατώντας τ' Άγιο Δισκοπότηρο κι εξαφανίστηκε σε μια μικρή πόρτα. Την έκλεισε πίσω του, μα δυστυχώς οι Τούρκοι τον είχαν δει κι έτρεξαν να τον προφτάσουν.

Όταν όμως έφθασαν στο σημείο που θα έπρεπε να βρίσκεται η πόρτα, ξαφνιάστηκαν γιατί δεν είδαν παρά μόνο μια γυμνή, λεία επιφάνεια χωρίς το παραμικρό σημάδι ανοίγματος. Αγριεμένοι, προσπάθησαν να γκρεμίσουν τον τοίχο, αλλά έσπασαν τα όπλα τους, χωρίς να καταφέρουν τίποτε!

-Ας φέρουν τους χτίστες του στρατού μας, αποφάσισε ο Σουλτάνος. Έτσι θα δούμε τι είναι πίσω απ' αυτόν τον τοίχο.

Οι χτίστες ήρθαν με τα εργαλεία τους κι άρχισαν να χτυπούν τον τοίχο. Παρ' όλες τους τις προσπάθειες όμως, δεν μπόρεσαν ούτε να τον τρυπήσουν κι ομολόγησαν πως σίγουρα υπήρχε κάποιο τεχνικό μέσο, που τους ήταν άγνωστο.

-Είστε ανίκανοι, φώναξε καταθυμωμένος ο Σουλτάνος και θα τιμωρηθείτε! Να φέρουν βυζαντινούς χτίστες!

Τότε έφεραν βιαστικά όσους μπόρεσαν και απειλώντας τους με θάνατο, τους πρόσταζαν να ρίξουν αυτόν τον τοίχο! Μα, ούτε κι αυτοί δεν τα κατάφεραν! Γιατί, το θέλημα του θεού, πιο δυνατό από κάθε ανθρώπινη δύναμη, κρατούσε αυτές τις πέτρες δεμένες γερά, για να προστατεύει τον ιερέα.

Όλους αυτούς τους αιώνες, ο ιερέας αγρυπνεί, σφίγγοντας το δισκοπότηρο, που προστάτευσε από τους άπιστους! Μα, όταν θα ξαναπάρουμε την Πόλη, η πόρτα θα ξανανοίξει μόνη της, ο ιερέας θα βγει, θα ξαναμπεί στο ιερό και θα συνεχίσει τα λόγια της λειτουργίας, από κει ακριβώς που είχε σταματήσει!

της Ανθίππης Φιαμού

Πηγές: minosathkar.blogspot.gr- kifisiotikanea.wordpress.com